

De ce economia românească are nevoie de „bani din elicopter” pentru cetățeni

O „lebadă neagră” nu este o criza obișnuită. Singurul mod în care poate fi evitat șocul unui blocaj la nivel global constă în aruncarea unui colac de salvare pentru întregul sistem, până când acesta poate funcționa din nou, iar modul de intervenție trebuie să fie substanțial, imediat și decisiv. Dacă permiți sistemului să se defecteze, atunci anii și costurile necesare pentru ca acesta să-și revină sunt mult mai ridicate decât însuși colacul de salvare. Asta ne-a învățat criza din 2008. Nu difera cu nimic de un atac de cord și o operație de bypass. Doar că, de data aceasta, operația are loc într-un spital care este sub asediul unui virus.

Aflate probabil în fața celei mai importante crize economice din istoria modernă, care va urma unei crize de sanătate fără precedent, Uniunea Europeană și statele membre par din nou în stare de șoc și incapabile să acționeze rapid și decisiv pentru a oferi stabilitate și încredere unui sistem inflamabil și fragil. Din nou, nu există nicio soluție europeană și nici finanțare comună europeană, așadar fiecare stat membru va trebui să gândească un plan național de redresare economică, adaptat particularităților economiei sale. În timpul Brexitului, Comisia Europeană a făcut declarații publice legate de nevoia de a reface arhitectura europeană și de a oferi motive clare și puternice statelor membre și cetățenilor lor pentru ca aceștia să contribuie la această refacere. Cred că acum este momentul pentru un răspuns coordonat, substanțial și rapid pentru această criză.

În majoritatea statelor europene, cea mai populară soluție pare să conste într-o serie de planuri de salvare a companiilor. Cel mai generos și clar program anunțat până acum pare a fi cel al Germaniei, care creditează fără a limita companiile și emite garanții prin banca de dezvoltare deținută de stat; soluția aceasta are sens pentru economia germană, care este dominată de corporații industriale mari orientate către exterior. 40% din PIB-ul Germaniei vine din exportul de astfel de bunuri. O criză globală generată de cerere ar putea elimina modelul economic industrial al țării și ar arunca Germania în recesiune puternică.

Consumul intern nu ar putea niciodată contrabalansa reducerea substanțială a exporturilor nemțești. Prin urmare, colacul de salvare pentru corporațiile germane va ajuta oamenii să aibă în continuare locuri de muncă și să-și mențină puterea de cumpărare pentru a sprijini IMM-urile din Germania, în paralel cu menținerea modelului bazat pe export până în momentul în care cererea globală își va reveni.

Totuși, această soluție nu se aplică tuturor modelelor economice. Duplicarea soluției în România nu va avea neapărat aceleași rezultate pentru economia locală. Aici trebuie luate în calcul mai multe elemente: marile

corporații din țara nu au acționari locali, capacitatea României de a-și controla moneda, avantajul competitiv al forței de munca „ieftine” și, cel mai important, modelul economic bazat pe consum - care a dus economia României de la un PIB de 38 de miliarde de USD în 2000, la 212 miliarde de USD în 2017 - necesita o soluție bazată pe consumator, mai degrabă decât una bazată pe corporații.

Cu alte cuvinte, economia românească va trebui să mențină puterea de cumpărare a individului, modelul său de consum și starea sa de spirit, pentru a putea susține sănătatea financiară a corporațiilor și a afacerilor locale medii, mici și ale micro-companiilor care determină cererea și oferta locală. Apoi, pe măsura ce economia globală își revine, exporturile României bazate pe resursele naturale și pe forța de muncă ieftină vor contribui din nou la economie și vor reduce subvențiile de stat. Un program de sprijinire a IMM-urilor prin intermediul ajutoarelor de stat, similar unui program de finanțare europeană, a dovedit că afacerile mici și micro nu pot parcurge procesele complexe birocratice și cronofage, prin urmare fondurile sunt rareori absorbite și chiar și mai rar decât atât ajung la beneficiarii cărora le sunt destinate.

Criza anterioară ne-a oferit o lecție din partea statelor din sudul și estul Europei: reducerea veniturilor și așteptările pesimiste privind cererea din partea consumatorilor nu fac decât să amplifice criza și să genereze efecte mai puternice asupra PIB-ului, orientarea bancilor către depozite, deprecierea activelor imobiliare, blocarea domeniului construcțiilor, imigrația în masă a oamenilor și falimentul oricărei corporații de orice mărime care depinde de cererea locală, creând astfel un cerc vicios care duce la șomaj și, prin urmare, la venituri mai mici și la perspective mai pesimiste privind cererea. Dar cum poate o țară să susțină consumul? Exact în modul în care a făcut-o economia românească până acum, complementat cu finanțarea și realizarea, în sfârșit, a infrastructurii, care, la rândul ei, va crea cerere de materiale și de forța de muncă locale.

Un program substanțial de „bani din elicopter”, oferiți direct consumatorilor, ar fi colacul de salvare pentru economia locală. Acesta poate consta în reducerea impozitului pe venit, credite oferite de bănci persoanelor fizice la dobânzi preferențiale și activarea posibilității statului de a finanța direct. Totuși, în cazul unor astfel de măsuri, statul trebuie să se asigure că, înainte de toate, cetățenii sprijină businessurile locale prin cheltuielile pe care le fac, iar soluțiile ar fi prin folosirea sectorului bancar, emiterea de cupoane pentru anumite companii eligibile etc. În al doilea rând, businessurile care beneficiază de acest program, locale și internaționale, trebuie să facă cheltuieli pentru a menține și a crește numărul de locuri de muncă, fără a transforma beneficiile în dividende și fără a răscumpăra acțiuni, astfel încât excesul de lichiditate să rămână în sistem.

Întrebarea critică evidentă legată de această soluție ar fi: cum poate fi finanțată? Răspunsul este evident: prin împrumuturi făcute de stat și deprecierea monedei. Deși pare „scump”, este mult mai ieftin și mai rapid decât ar fi reconstruirea de la zero a economiei românești în următorii 30 de ani.

Ne place sau nu, coloana vertebrală a economiei locale este consumul, iar, pentru a evita o recesiune puternică sau pentru a contribui la revenirea din recesiune, prioritatea ar fi subvenționarea comportamentului de consum până la normalizarea situației.

Acest material reprezintă opinia autorului, și nu poziția Deloitte România